

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНЬОЇ ТА ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

УДК 37.09

ІНФОРМАТИЗАЦІЙНІ ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ КОРОНОАВІРУСНОЇ ПАНДЕМІЇ В УКРАЇНІ

Бондаренко В.В., к. пед. наук, професор
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Бондаренко Л.М., старший викладач
Харківського національного технічного університету
сільського господарства імені П. Василенка

Анотація. У науковій розвідці автори пропонують свої теоретико-методологічні погляди на нагальну проблему реалізації навчального процесу в умовах карантину, викликаного пандемією COVID-19. Навчальні заклади України всіх рівнів змушені були за короткий термін перейти на дистанційний навчальний процес, погляди на який у різних університетах не завжди є ідентичними, оскільки переважна більшість цих підходів ґрунтується на власному педагогічному досвіді.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні процеси, інформаційно-методичне забезпечення, інформаційні технології, дистанційна освіта, умотивованість, дидактичний матеріал.

У зв'язку із трагічним розвитком ситуації, що пов'язана з пандемією COVID-19, навчальні заклади України всіх рівнів змушені були за короткий термін перейти на дистанційний навчальний процес. У даній ситуації практично єдиним виходом для подолання проблем, пов'язаних з пандемією, стала інформатизація освітнього процесу. Адже саме інформатизація освіти передбачає широке використання засобів інформаційних технологій у процесі навчання й управління

навчально-виховним процесом, автоматизацією інформаційно-методичного забезпечення закладів вищої освіти.

Численні дослідження, що останнім часом вийшли на передній план у педагогіці вищої школи авторитетно доводять, що інтерактивні засоби навчання несуть у собі цілу низку дидактичних переваг і дозволяють якісно змінити форми, методи та навіть зміст вищої освіти.

До основних переваг інформатизації вищої освіти можна віднести:

- активне використання в навчальному процесі ілюстративного матеріалу, динаміка зміни станів об'єкту вивчення, що, безумовно, сприяє кращому розумінню й запам'ятовуванню навчального матеріалу;
- легка адаптація сучасних студентів до сприйняття навчальної інформації з моніторів комп'ютерів чи екранів смартфонів;
- широка можливість індивідуалізації навчального процесу, за рахунок вибору рівня складності для конкретного студента й інтенсифікація самостійної роботи;
- можливість широкого застосування в навчальному процесі інформатизаційних технологій дозволяє викладачеві більш оперативно й об'єктивно отримувати картину засвоєння презентованого навчального матеріалу.

З метою підвищення ефективності застосування інформатизаційних процесів до них слід застосовувати такі дидактичні умови:

- умотивованість до використання широкого спектру різноманітних дидактичних матеріалів;
- чітке розподілення ролей, місця й часу використання електронних освітніх ресурсів і комп'ютерних засобів навчання;
- провідна роль викладача в освітньому процесі;
- включення в інформаційну технологію лише таких компонентів, які гарантують якість навчання;
- генеральна відповідність методики інформаційного навчання загальній стратегії проведення навчального заняття;
- упровадження в навчальний процес засобів електронних освітніх ресурсів, комп'ютерних навчальних програм потребують перегляду всіх компонентів освітньої системи вищої школи й оптимізації загальної методики навчання;
- забезпечення високого ступеня індивідуалізації навчального процесу;

- забезпечення стійкого зворотного зв'язку у процесі навчання тощо.

Але, незважаючи на таку велику кількість переваг, інформатизація освітнього процесу містить у собі й певні недоліки та проблеми:

- матеріальна сторона інформатизаційного процесу (недостатня забезпеченість студентів і викладачів необхідними гаджетами);

- доступ до Інтернету та його швидкість (хоча загальні показники покриття країни Інтернетом і доступу населення до Інтернету в Україні досить високі, для якісного процесу навчання цього недостатньо);

- при недостатній мотивації студента до навчання викладач має обмежену можливість контролю за навчальним процесом студента;

- значне зростання часу на підготовку викладача до презентації навчального матеріалу;

- можливість того, що викладач, у процесі інформатизації навчального матеріалу, може віддати перевагу наочно-ілюстративним методам навчання, нехтуючи традиційними;

- недостатня комп'ютерна грамотність викладача, що проявляється у відсутності чи недостатній досвідченості у використанні інформаційно-комунікативних технологій.

Окремо необхідно звернути увагу на подолання недостатньої комп'ютерної грамотності, що може бути досягнуто необхідною інформаційною підготовкою та перепідготовкою педагогічних кадрів в області використання інформаційно-комунікативних технологій. Сучасний викладач вищої школи повинен володіти необхідними знаннями й практичними навичками з використання інформаційно-комунікативних технологій для організації дистанційного навчання. Без достатньої інформаційної компетентності навіть найсучасніші гаджети не дозволять отримати необхідний навчальний результат. У зв'язку із цим, для забезпечення ефективного інформаційного супроводу навчального процесу, необхідно забезпечити можливість навчання та підвищення кваліфікації викладацького складу стосовно ефективного використання нових інформаційних, комунікаційних й інтерактивних технологій.

Під час організації підвищення кваліфікації викладачів ЗВО в області інформаційних технологій необхідно враховувати два, як на наш погляд, основних чинники:

- рівень володіння викладачем інформаційно-комунікаційними технологіями в якості користувача;
- здатність викладача до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійну педагогічну діяльність.

Саме рівень готовності викладача до впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє визначити, наскільки творчо й системно він може їх використовувати в навчанні. У зв'язку із цим, на наш погляд, необхідно розробити й організувати систему тестування рівнів готовності викладача щодо володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. За результатами такого тестування необхідно організувати групи перепідготовки згідно з рівнем їх підготовленості.

Для ефективного використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі педагогам і методистам вищої школи необхідно вивчати, досліджувати та розвивати такі галузі сучасної педагогічної науки як комп'ютерна психологія, комп'ютерна дидактика й комп'ютерна етика, а також активно застосовувати нові знання на практиці.

Сучасний етап інформатизації суспільства не можна уявити без впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі ланки системи освіти, навчальні заклади й органи управління. Особливої актуальності набувають ці технології в умовах карантину, оскільки дозволяють реалізувати дистанційне навчання. З огляду на те, що дистанційна освіта є відносно новим типом навчання, який з'явився на вимогу сучасного суспільства та завдяки розвитку нових комп'ютерних технологій. За своєю суттю це комплекс освітніх заходів для широкого кола студентів. Навчальні заклади України всіх рівнів змушені були за короткий термін перейти на дистанційний навчальний процес, до якого не всі виявилися готовими. Це пов'язано з тим, що процес планування освіти та її практична реалізація в умовах кризи вимагають не лише творчого підходу, але й прийняття серйозних організаційних заходів і не лише на рівні самих навчальних закладів.

Важливим є також те, що дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень й інновацій [1, с. 63].

Тотальне впровадження дистанційного навчання, як основної форми, виявило його неготовність повністю замінити традиційне навчання, яке переважало в освітньому процесі до останнього часу. За даними ЮНЕСКО, карантин через COVID-19 упровадили в 192 країнах світу. Це позначилося на навчанні понад 1,06 мільярда або 61% учнів усієї планети. При цьому, навіть у розвинених країнах Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСД) тільки 53% педагогів мають досвід онлайн-навчання [2].

Дуже важливо розуміти, що інформаційно-комунікаційні технології не є панацеєю для подолання тієї складної ситуації, що склалася у вищій освіті України через коронавірусну пандемію. Навіть незважаючи на усю численність джерел інформації й освітніх методик, що перетворюють знання студента в освіченість, усе це відбувається в його свідомості. Не слід перебільшувати можливості комп'ютерної техніки, оскільки передача інформації – це ще не передача знань і компетентностей, необхідних для оволодіння майбутньою професією. У тій ситуації, що сьогодні склалася в Україні, інформаційно-комунікаційні технології є провідними та ефективними у побудові навчального процесу в системі вищої освіти, але, й це необхідно пам'ятати всім викладачам, не єдиними.

Література

1. Делик І., Івасішина Н., Муравський С. Проблеми та перспективи впровадження дистанційної освіти в умовах карантину / Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / за ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка. – Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. – С. 63-67.

2. The COVID-19 outbreak is also a major education crisis [Електронний ресурс] // UNESCO. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition>